

Panun pakinoita

KUTSUMUS on melkein jokaisen nuoren ihmisen kohdalla kerran, vähintään kerran, vaikea kysymys. Tietenkin on sellaisiakin nuoria, joiden kohdalla kutsumus, elämäntehtävä, alun perin on selvä tai jokseenkin selvä. Sen viitoittavat esim. jotku aivan selvät ja erikoisen silmiin pistävinä esiintyvät taipumukset. Kun elämäntehtävän valinta tapahtuu näillä jatkettavilla, on myös odotettavissa, että sen täyttäminen tuottaa sielullista tyydytystä. Eteneminen päämäärää kohden, jos sen nyt voi määritellä monikaan aivan selvästi, on sitten asia erikseen. Talonpoikaisessa ympäristössä ratkeaa kutsumus usein itsestään. Talo on hoidettava, iso tai pieni, isän työtä jatkettava. Tai johtaa tie naapuritalon lieden ääreen! Lahjat eivät tässä aina vaikuta asiaan, mutta useimmissa tapauksissa kylläkin. Ammatin voi oppia ja useimmissa tapauksissa kutsumus herää sitten myöhemmin, vaikka puhutakaan synnynnäisestä maamiehestä, niinkuin muistakin "synnynnäisistä".

Mutta kaikki eivät mahdu taloa asumaan, samaa ainakaan. On valittava ammatti, maalaisen niinkin kaupunkilaisenkin. Koulu antaa viitteitä yhteen ja toiseen suuntaan, mutta harvassa tapauksessa

varsin selvä. Poikkeuksellisen lahjakkaille yksilöille ehkä kylläkin, jonkin erikoisharrastuksen omaaville samoin. Talonpojan poikakin on lähtenyt opintielle, veljeksistä nuorin ehkä, ehkä parhaan lukupään omaava tyttö tai poika. Kansakoulusta keskikouluun, keskikoulusta sitten ammattikouluun tai ylioppilaaksi. Ylioppilaaksi valmistuva saa tosiaan vielä kolme vuotta lisää miettimisaikaa, mutta sitten se olisi ratkaistava. Ja kaikki eivät tunne kutsumustaan, jos sitä sitten kaikilla onkaan.

Nämä ajatukset ovat pyörineet mielessäni lukukauden korkeakouluissa niinkuin kaikissa alempien asteiden kouluissakin ollessa taas hyvässä alussaan. Olen tällekin syksyä tavannut muitamia vastaalkajia, valkolakkian ensi syksyä kantavia, tunnollisia ja vähemmän tunnollisia. Lueskelin äskettäin Helsingin yliopiston rehtorin, professorin Ravilan tervehdyspuhetta ja avajaisesitysmää, jota pääkaupungin lehdet selostivat ja jonka monet huomiota herättävästi otsikoivat. Se Helsingin lähtö ja korkeakouluhin yleensä lähtö, se se vasta vaikea pykälä on ollut ja on. Sanovat sen nykyisin olevan vieläkin vaikeampaa kuin meikäläisen

muorudessa. On sitä sitäkin pätehtellen, että herra yliopiston rehtori puheessaan toteaa, että keskeyttäneiden lukumäärä on suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Onhan aina ollut niitä, jotka siellä Alma Materin seinien sisällä harhailevat tiedekunnasta toiseen, saamatta otetta mistään, viihtymättä missään. Päätyvät sitten tavallisesti takaisin siihen, mistä ovat opintielle lähteneet tai ottavat vastaan minä hyvänsä pikku homman, josta ei ole ulos eikä ylös pääsyä. Onhan toisenkinlaisia ratkaisuja keskeytneille opinnoille, on paluuta aurankurkeen, aivan kutsumuksena, on ilmeisiä taipumuksia pinessin tekoon ja kaari — kauppaneuvokseksi. Jne. Mutta on niitä muita. Ja viina ja naiset ja asunnot ja olosuhteet määräävät. Nehän ne sen vasta osaavatkin määrätä. Ja moni unohtaa sen puolesta tyystin, että vaikeudet ovat voittamista varten asetetutkin. — Näillä lauseilla tahdoin nimenomaisesti korostaa tuon korkeakouluopiskelun vakavuutta, minkä esimerkiksi muuan tapaamistani uusista ylioppilaisista tuntui hyvin tajunneen. Oli päässyt ensin yhteen korkeakouluun, mahtoi olla opettajan uraa valmistavaan, mutta ei tuntenut alaa omakseen. Kävi niinkuin pitää, ottamassa pääkaupungissa selvää olosuhteista ja tutkinnoista, mahdollisuuksista ja mahdottomuuksista. Kuunteli tuon rehtorinkin puheen ja palasi takai-

sin. Oli laskenut yhteen yksi ja yksi ja tullut siihen tulokseen, että se on neljä ellei viisikin — vuotta. Ja kuluttaa rahaa vastaavasti, nolli vain kauhiasti perään.

Niin se on poijatt, että vakavaa se on. Tuo juuri on vakavaa, että lähdetään opiskelemaan väen vängällä, pääasia kunhan lähdetään ja ollaan ajatellen, että ura sitten selvää, kun muutamia tiedekuntia kokeilee tai sitten kun tutkintonsa suorittaa. Onhan aloja, loppututkintoja, joiden suorittajalle aukeaa melkein mikä ura hyvänsä. Mutta on loppututkintoja, jotka johtavat selvästi vain yksille aloille. Tulee helposti liikatuotantoa ja tämän liikatuotannon seurauksena näillä aloilla syntyvästä n.s. kaufuskurjalitosta on jo vuosikymmeniä puhuttu yhteiskunnallisena problemana — ainakin tulevaisuudessa. Ei ole ryökättävä siis summassa soittelun sotaahan. On sitten kansa jaksettava omaksua omaksi uudeksi ja ammatti.

Tasavallassa ei tällaisissa asioissa mielellään kenenkään vapautta rajoiteta. Päinvastoin pyritään varomaan mahdollisimman monille mahdollisuus perusteellisiin tietoihin, perustietoihin. Mutta missä määrin sitten ylioppilastutkinto tai akateeminen loppututkinto katsotaan jokamiehen tutkinnoiksi ja yhteiskunnan kehittymiselle välttämättömäksi, se on asia erikseen.

Olisiko ehkä kuitenkin rajoitettava! Tulee kuulemma, sanoo

"Suomalainen Suomi" äskettäin, liiankin helpolla jupistereita jos muita, nykyisin — niistä rehtorin mainitsemista keskeyttämisistä ja vielä saman miehen nuorten henkiseen velttouteen kohdistamasta arvostelusta huolimatta. Ei kai ole mitään, jossain! SS (Piipää) kirjoittaa näinhäksä näinkin: "Totta puhuen: oppiarvoja saadaan tätä nykyä liiankin turvallisesti madaltuneiden tenttikysymysten yli loikkien." "Itse ylioppilastutkinto ei enää seulo montakaan akaaneeron akateemisesta jyvääatelistasta — — — —. Sen pahempi myös korkeakoulututkinnoista tuntuu selviytyvän jokseenkin epäkypsää ja kykenemätöntä väkeä." Kun seuraava lause on esimerkkinä maatalouden alalta (melkein uskomattomana kylläkin) pistänpä vielä senkin tähän. Kas nään Piipää: "Ei ole mieltäylentävää nähdä, miten vastavalmistunut agronomi sanotaan täysin ammattitaidottomana irti muonamiehen tehtävistä."

Kalliiksi tulisi sellainen muonamies yhteiskunnalle!

Ennen vanhaan ei meitä koulussa neuvottu alkuunkaan ammatinvalinnassa. Nyt kai sitä sentään jo tapahtuu. Mutta kyllä minusta tuntuu, että vielä paljon perusteellisemmin sen pitäisi tapahtua. Tietäähän jokainen opettaja ainakin oman alansa ja on niinkin viiksuija opettajia, että he tietävät jotain muistakin aloista ja yhteiskunnallaisista meiningistä yleensäkin.